

ПРОБЛЕМИ ЛЕГКОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ПІДПРИЄМСТВ ПРИЛАДОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Покрас О. С., аспірантка, науковий керівник д.е.н., проф. Войтко С. В.
НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», e.pokras@gmail.com

Приладобудування знаходиться на межі двох галузей економіки: машинобудівної, що в Україні представлена найбільше важким машинобудуванням, та галузі інформаційних технологій, що розробляє відповідне програмне забезпечення для функціонування деяких видів приладів та впроваджує нові технології. Не зважаючи на те, що в цілому для кожної з зазначених галузей є певні переваги та можливості для існування, ситуація у даних галузях не є рівноцінною. Машинобудування отримує підтримку через великі вітчизняні та зарубіжні замовлення на рівні держави, а ІТ має переваги через високу якість роботи поряд з низькою вартістю робочої сили та є досить конкурентоспроможною на міжнародному рівні. Для підприємств приладобудування в Україні існує ряд проблем, що не дозволяє успішно вийти на міжнародний ринок та повноцінно функціонувати як в Україні, так і за кордоном.

Для підприємств, вітчизняних та іноземних, що ведуть бізнес в Україні чи мають партнерів в ній, основними є такі загальні проблеми, пов'язані з легкістю ведення бізнесу (Україна посідає 71 місце) (рис. 1):

Рис.1. Позиції України в рейтингах ведення бізнесу [1]

Основними проблемами українських підприємств є ті позиції, за якими Україна посідає нижчі (якнайдалі від центру графіка) позиції у світових рейтингах. Наведені показники є складовими індексу легкості ведення бізнесу, що надає порівняльну картину потенційних можливостей країни для заснування та розвитку бізнесу на її території.

Отже, проблемними питаннями, що заважають діяльності приладобудівних підприємств, є:

1. Реєстрація підприємств (56 місце). Варто відмітити значні зрушення у сфері реєстрації (зокрема, поява можливості електронної реєстрації підприємств без черг). При цьому проблемними аспектами є вибір організаційно-правової форми підприємства, системи оподаткування, місця реєстрації, наявність чи відсутність значних грошових активів у юридичної особи, вибір видів діяльності (обмежує можливості підприємства у майбутніх транзакціях) [2]. Для новостворених приладобудівних підприємств такі перепони можуть стати перешкоджанням для реєстрації.

2. Отримання дозволів на будівництво (30 місце). Україна посідає високу позицію в рейтингу, але натомість існує проблема незаконного будівництва через ускладненість дозвільної процедури та корупцію.

3. Підключення до системи енергоспоживання (135 місце). Україна лише починає опікуватись питаннями енергоменеджменту, економії енергії, ефективного використання ресурсів. Натомість більшість енергоносіїв працюють за застарілими технологіями та є неефективними. Підключення ж до існуючих мереж нових підприємств часто потребує значних капіталовкладень, часу та погоджень на кількох рівнях енергетичних підприємств. Фактично, виробництво технологічно складних виробів завжди потребує енергії та комунікацій, тому без вирішення проблеми прискорення підключення підприємства не зможуть нормально функціонувати.

4. Реєстрація власності (63 місце), що особливим чином стосується реєстрації права власності на землю та нерухомість. Право власності реєструється нотаріусами і є безпосередній ризик недобросовісності або недостатньої компетентності фахівців. Також існує проблема територіальної

прив'язки до місцезнаходження нотаріуса, тобто, за відсутності його у даній місцевості реєстрація є ускладненою або неможливою.

5. Отримання кредитів (32 місце). Хоча Україна посідає досить високі позиції через саму процедуру отримання, дуже значним фактором для відставання вітчизняних підприємств є сама ставка, тобто плата за використання грошових коштів. В Україні ставка сягає 20-30 %, натомість в Європейському Союзі відсоток може сягати менше 1%. Приладобудування через технологічність постійно потребує запровадження нових, більш ефективних технологій, що потребує значних капіталовкладень. Через відсутність достатньої кількості власних коштів підприємства звертаються до банків, що, через високу ставку за користування ресурсом значно підвищують вартість кінцевої продукції приладобудування та знижують її конкурентоспроможність.

6. Захист міноритарних інвесторів (72 місце). Фактично, інвестиції в українські підприємства зазвичай вважаються зарубіжними інвесторами венчурними. Адже попри можливість в заробітку великих дивідендів існує ризик повністю втратити усі вкладені кошти. Через несприятливу економічну та політичну ситуацію в Україні інвестиційний клімат вважається несприятливим. «Способи захисту прав інвесторів у сфері господарювання — це передбачені загальним і спеціальним законодавством, а також договором заходи для попередження правопорушення, відновлення (визнання) порушених (оспорюваних) прав і законних інтересів інвесторів у сфері господарювання, правовим інструментом для реалізації яких є засоби захисту прав» [3].

7. Оподаткування (54 місце). Не зважаючи на те, що позиції України є вищими за середні, проблемою залишаються невиправдано високі податки та велика їх кількість, що ускладнює процедуру їх виплати. В Україні в середньому податки становлять 55 % [4] комерційного прибутку. Не зважаючи на те, що податки в Україні є в середньому нижчі за середньоевропейські, варто враховувати обсяг прибутку. Середньостатистичні європейські підприємства, отримуючи достатньо високі прибутки та після відрахувань, мають, зазвичай, набагато більші переваги у фінансових ресурсах, ніж аналогічні українські. Після оподаткування коштів, що залишаються у розпорядженні вітчизняних підприємств, є часто недостатньо для розвитку та досягнення рівних конкурентних можливостей з іноземними підприємствами;

8. Міжнародна торгівля (78 місце). Через недостатній рівень конкурентоспроможності підприємств та продукції (зокрема, приладобудування) спостерігається збільшення негативного сальдо торговельного балансу (на 5,7 % протягом 2018 року порівняно з попереднім) [4].

9. Забезпечення виконання контрактів (57 місце). Зокрема, питання актуальне для міжнародних контрактів, адже при відправленні високотехнологічної продукції за кордон варто подбати про відкриття інкасових або акредитивних рахунків, що потребує тісної взаємодії з банками.

10. Вирішення неплатоспроможності (145 місце) в Україні є великою проблемою. Адже підприємства не завжди вчасно і правильно подають відомості про визнання банкрутом, чим спричиняють низку проблем з боржниками. Від такої політики можуть зазнати збитків добросовісні підприємства, що не отримують повернення своїх коштів навіть після закриття судових справ.

Вирішити проблеми та покращити ситуацію можна наступним чином:

а) знизити оподаткування до 30 % від прибутку з посиленням контролю за сплатою податків та зробити невідгідним виведення грошей з країни;

б) надати державну підтримку інноваційним підприємствам (створення інноваційної комісії для контролю та зниження податків);

в) надати підприємництву більше економічної свободи;

г) усунути корупцію;

д) використовувати позитивні сторони української економіки та раціональне використання ресурсів, зокрема, трудових (порівняно дешевої кваліфікованої праці), інфраструктури, інтелектуального потенціалу;

г) налагодження партнерських зв'язків з іншими державами.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Світового Банку. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/ru/rankings>
2. Офіційний сайт APP-INVEST. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.app-invest.com.ua/uk/our-company/your-practika/praktika-pravo/hozyaistvennoe-pravo/registraciya-predpriyatia/>
3. Хрімлі О. Г. Захист прав інвесторів у сфері господарювання: теоретико-правовий аспект / НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. — Київ: Юрінком Інтер, 2016 — 320 с.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>